

Byla C-45/24**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2024 m. sausio 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. gruodžio 13 d.

Ieškovė:

Verein für Konsumenteninformation

Atsakovė:

Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), kaip kasacinis teismas <...> byloje, kurioje ieškovė yra *Verein für Konsumenteninformation*, 1060 Viena, <...>, o atsakovė – *Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.*, Nyderlandai, 1182 GP Amstelvenas, <...>, dėl 95,14 EUR <...>, išnagrinėjęs ieškovės kasacinį skundą dėl 2023 m. kovo 21 d. apeliacinės instancijos teismo *Landesgericht Korneuburg* (Kornoiburgo apygardos teismas) sprendimo Nr. GZ 22 R 37/23f-23, kuriuo buvo iš dalies pakeistas 2022 m. lapkričio 17 d. *Bezirksgericht Schwechat* (Švechato apylinkės teismas) sprendimas Nr. GZ 20 C 232/21 z-1 7, uždarame posėdyje priėmė šią

nutartį:

I. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pagal SESV 267 straipsnį pateikiami šie prejudiciniai klausimai:

1. Ar 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, ir visų pirma jo 8 straipsnio 1 dalies a punktą turi būti aiškinami taip, kad bilietai, pagal kuriuos skrydžio atšaukimo atveju turi būti apskaičiuojama oro vežėjo keleiviui gražintina suma,

apima keleivio sumokėtos ir oro vežėjo gautos sumų skirtumą, atitinkantį komisinio mokesčio, kurį taiko kaip tarpininkė tarp keleivio ir oro vežėjo veikianti įmonė, dydį, kai oro vežėjas žino, kad ta įmonė už tarpininkavimą paprastai apskaičiuoja komisinį (tarpininkavimo) mokestį, bet nežino, koks yra jo dydis konkrečiu atveju?

2. Ar pareiga įrodyti, kad oro vežėjas apie komisinį mokestį, kiek tai būtina, žinojo, tenka grąžinti sumokėtą sumą reikalaujančiam keleiviui, ar oro vežėjas turi įrodyti, kad apie komisinį mokestį, kiek tai būtina, nežinojo?

II. Ieškovės skundo nagrinėjimas sustabdomas, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas <...> priims prejudicinį sprendimą.

Motyvai

A. Faktinės aplinkybės

- 1 Keleiviai internetiniame rezervavimo portale *Opodo* rezervavo šių skrydžių bilietus: 2020 m. rugpjūčio 19 d. skrydžių KL 1840 ir KL 743 iš Vienos per Amsterdamą į Limą ir 2020 m. rugsėjo 28 d. skrydžių KL 744 ir KL 1847 iš Limos per Amsterdamą į Vieną; skrydžius vykdanči oro vežėja buvo atsakovė. *Opodo* yra IATA sertifikuota kelionių agentūra, turinti teisę išduoti atsakovės bilietus. Atsakovė su *Opodo* bendradarbiauja jau mažiausiai dešimtmetį. Rezervuojant minėtus bilietus, atsakovė ir *Opodo* buvo sudariusios vadinamąją *Global Incentive* sutartį, kurioje numatytos tam tikros atlygio sumos tarpininkei *Opodo*, kai ji paruos tam tikrą skaičių atsakovės bilietų. Nei IATA sutartyse, nei *Incentive* sutartyse atsakovė ir *Opodo* nesusitarė, ar *Opodo* gali keleiviams apskaičiuoti tarpininkavimo mokestį ir, jei taip, kokio dydžio.
- 2 Keleiviai sumokėjo *Opodo* iš viso 2 053,48 EUR. Atsakovė skrydžius atšaukė. Keleiviams, prieš pareiškiant ieškinį, buvo grąžinta 1 958,34 EUR už bilietus sumokėta suma. Skirtumas – 95,14 EUR – yra kelionių agentūros apskaičiuotas tarpininkavimo (komisinis) mokestis. Atsakovė nežinojo, koks yra jo dydis konkrečiu atveju.
- 3 Keleiviai savo teises į sumos, sumokėtos už bilietus, grąžinimą perleido ieškovei, kuri yra vartotojų apsaugos asociacija; ji tas teises perėmė.

B. Šalių procesiniai argumentai ir ankstesnis procesas

- 4 Ieškovė, remdamasi Reglamento (EB) Nr. 261/2004 8 straipsniu, ieškinyje reiškia reikalavimą, kad atsakovė jai sumokėtų 95,14 EUR ir palūkanas. Ieškovė laikosi nuomonės, kad už bilietą sumokėta suma turi būti grąžinta su komisiniu mokesčiu. Tam pakanka, kad atsakovė žino, jog paprastai komisinis mokestis taikomas, ir sutinka su tuo, kad tarpininkė jį taiko. Leisdama pardavinėti savo bilietus internetinėms kelionių agentūroms, tokioms kaip *Opodo*, atsakovė išplečia savo

veiklos sritį. Būtų nesąžininga, jei atsakovė nebūtų įpareigojama grąžinti sumokėtos tarpininkavimo mokesčio sumos, juo labiau kad *Opodo* tarpininkavimas jai yra naudingas. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos negalima daryti išvados, kad komisinio mokesčio įtraukimas į bendrą grąžintiną sumą reiškia, kad atsakovė patvirtino ir konkretų komisinio mokesčio dydį.

- 5 Atsakovė prašė netenkinti ieškinio. Ji teigė, kad nėra sudariusi jokio susitarimo dėl tarpininkavimo mokesčio apskaičiavimo ir kad jai apskritai nėra žinoma, ar *Opodo* tokį mokesį taiko ir, jei taip, kokio dydžio. Atsakovė aiškino, kad nėra patvirtinusi jokių nuo bilietai kainos nukrypstančių kainų; remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, toks patvirtinimas būtų sąlyga tam, kad skrydžio atšaukimo atveju keleiviai galėtų iš jos reikalauti grąžinti ir sumokėtą tarpininkavimo mokesčio sumą.
- 6 Pirmosios instancijos teismas pritarė ieškovės teisiniams argumentams ir tenkino ieškinį.
- 7 Apeliacinis teismas pritarė atsakovės teisiniams argumentams ir ieškinį atmetė.
- 8 Ieškovė dėl apeliacinio teismo sprendimo padavė kasacinį skundą, kuriuo prašo pirmesnį sprendimą iš dalies pakeisti taip, kad ieškinys būtų tenkinamas.
- 9 Atsakovė atsiliepime į kasacinį skundą prašo atmesti kasacinį skundą kaip nepriimtina, o jei šis prašymas būtų netenkinamas – jo netenkinti kaip nepagrįsto.

C. Byloje reikšmingos teisės nuostatos

- 10 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (toliau – Keleivių teisių reglamentas), 2 straipsnio f punkte, 5 straipsnio 1 dalies a punkte ir 8 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje (su antraštėmis) nustatyta:

„2 straipsnis

Sąvokų apibrėžimai

Šiame reglamente:

a) <...>

f) „*bilietas*“ – tai galiojantis dokumentas, suteikiantis teisę į transportą, arba kitas lygiavertis nematerialus dalykas, įskaitant elektroninį, kurį išdavė arba įgaliojo išduoti oro vežėjas arba jo įgaliotasis atstovas;

g) <...>

5 straipsnis

Skrydžių atšaukimas

1. *Atšaukus skrydį:*

a) *skrydį vykdantis oro vežėjas atitinkamiems keleiviams teikia pagalbą pagal 8 straipsnį;*

b) *<...>*

8 straipsnis

Teisė atgauti sumokėtą sumą arba vykti kitu maršrutu

1. *Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, keleiviams leidžiama rinktis:*

a) *– per septynias dienas 7 straipsnio 3 dalyje numatytu būdu atgauti visą už bilietą jį perkant sumokėtą sumą, už neįvykusios kelionės dalį arba dalis sumokėtą sumą ir už jau įvykusių kelionės dalį ar dalis sumokėtą sumą, jei pagal keleivio numatytą kelionės planą skrydis nebeteko prasmės, taip pat tam tikrais atvejais*

– <...>“

D. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvai

- 11 Keleivių teisių reglamentu siekiama užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį (1 konstatuojamoji dalis). Keleiviai, kurių skrydžiai buvo atšaukti, turėtų turėti galimybę atgauti už bilietus sumokėtą sumą arba vykti kitu maršrutu patenkinamomis sąlygomis, ir jais turėtų būti tinkamai pasirūpinta, kol jie laukia vėlesnio skrydžio (13 konstatuojamoji dalis).
- 12 Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus, Keleivių teisių reglamento 5 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad anksčiau numatyto skrydžio, kuriame buvo rezervuota bent viena vieta, neįvykdymo („atšaukimas“ – Keleivių teisių reglamento 2 straipsnio 1 punktas) atveju skrydį vykdantis oro vežėjas turi atitinkamiems keleiviams suteikti pagalbą pagal Keleivių teisių reglamento 8 straipsnį. Keleivių teisių reglamento 8 straipsnio 1 dalyje keleiviui suteikiama teisė pasirinkti. Pagal a punkto pirmą įtrauką keleivis gali „atgauti visą už bilietą jį perkant sumokėtą sumą“.
- 13 Keleivių teisių reglamento 2 straipsnio f punkte bilietas apibrėžiamas kaip „galiojantis dokumentas, suteikiantis teisę į transportą, arba kitas lygiavertis nematerialus dalykas, įskaitant elektroninį, kurį išdavė arba įgaliojo išduoti oro vežėjas arba jo įgaliotasis atstovas“.
- 14 Klausimą, kokios apimties teisę atgauti už bilietą sumokėtą sumą keleiviai turi pagal Keleivių teisių reglamento 5 straipsnį, siejamą su 8 straipsniu, kiek tai susiję

su tarpininkavimo komisiniu mokesčiu, Teisingumo Teismas jau nagrinėjo 2018 m. rugsėjo 12 d. Sprendime *Harms / Vueling Airlines SA*, C-601/17. Keleiviai toje byloje – kaip ir šiuo atveju – bilietus įsigijo tarpininkavimo platformoje *Opodo*. Atšaukus skrydį, oro vežėjas grąžino tik už bilietus sumokėtą sumą, o sumokėtos tarpininkavimo komisinio mokesčio sumos negrąžino. Teisingumo Teismas pirmiausia bendrai atkreipė dėmesį į tai, kad Keleivių teisių reglamentu siekiama ne tik užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį, bet ir nustatyti keleivių ir oro vežėjų interesų pusiausvyrą (15 punktas). Atsižvelgiant į šiuos tikslus darytina išvada, kad „tarpininko iš keleivio perkant bilietą pasiimtas komisinis mokestis iš esmės turi būti laikomas atšaukus atitinkamą skrydį šiam keleiviui grąžintinos kainos sudedamąja dalimi“. Vis dėlto turi būti nustatyti tam tikri tokio komisinio mokesčio įskaitymo apribojimai, turint omenyje su tuo susijusius oro vežėjų interesus (16 punktas). Iš Keleivių teisių reglamento 2 straipsnio f punkte pateiktos sąvokos „bilietas“ apibrėžties aišku, „kad dėl bet kokių tokio bilieto dalių, įskaitant kainą, jei šį bilietą išdavė ne pats oro vežėjas, bet kuriuo atveju turi būti gautas jo sutikimas, taigi jos negali atsirasti jam nežinant“ (17 punktas). Tokį aiškinimą patvirtina Teisingumo Teismo jurisprudencija, iš kurios matyti, kad Keleivių teisių reglamento 10 straipsnio 2 dalies a–c punktuose numatytas „bilieto kainos“ atgavimas iš dalies tais atvejais, kai oro vežėjas perkelia keleivį į žemesnę klasę, nei nurodyta jo įsigytame biliete, turi būti nustatomas atsižvelgiant tik į „neišvengiamas“ minėtos kainos dalis, t. y. kurias būtina sumokėti norint naudotis oro vežėjo paslaugomis (18 punktas). Iš tiesų oro vežėjui nežinant nustatyta bilieto kainos dalis negali būti laikoma būtina norint naudotis jo siūlomomis paslaugomis (19 punktas). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikėjo atsakyti, kad Keleivių teisių reglamentas, visų pirma jo 8 straipsnio 1 dalies a punktas, turi būti aiškinamas taip, kad bilieto kaina, į kurią reikia atsižvelgti nustatant atšaukus skrydį oro vežėjo keleiviui grąžintiną sumą, apima šio keleivio sumokėtos sumos ir oro vežėjo gautos sumos skirtumą, kuris lygus jiems tarpininkavusio asmens pasiimtam komisiniam mokesčiui, nebent šis komisinis mokestis buvo nustatytas nežinant oro vežėjui. O tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (20 punktas).

- 15 Šiuo Teisingumo Teismo sprendimu paaiškinta, kad tarpininkavimo komisinis mokestis iš esmės yra pagal Keleivių teisių reglamento 8 straipsnio 1 dalies a punktą grąžintinos sumos dalis. Vis dėlto skirtingų aiškinimo galimybių kyla dėl Teisingumo Teismo nurodytos išimties, kad sumokėtos tarpininkavimo mokesčio sumos grąžinimas reiškia, kad komisinis mokestis nebuvo „nustatytas nežinant oro vežėjui“ (20 punktas). Visų pirma neaišku, kokia konkrečiai informacija apskritai apie komisinį mokestį ir atitinkamai jo dydį oro vežėjui turėjo būti suteikta ir kam tenka įrodinėjimo pareiga, susijusi su būtinu oro vežėjo žinojimu arba jo nežinojimu.
- 16 Atsižvelgdami į šiuos aspektus, valstybių narių teismai Teisingumo Teismo sprendimą *Harms*, C-601/17 kol kas įgyvendina skirtingai (dėl toliau pateiktos informacijos taip pat žr. P. Degott: *Schmid, BeckOK Fluggastrechte-Verordnung*^{28-as leidimas} [2023], 8 straipsnio 4b punktas).

- 17 a) Pavyzdžiui, *Amtsgericht Eilenburg* (Eilenburgo apylinkės teismas, Vokietija) laikėsi nuomonės, kad (ir) oro vežėjui žinoma, jog bilietų tarpininkai už tarpininkavimo paslaugą paprastai taiko komisinių mokesčių, kurių keleivis turi papildomai sumokėti kartu su bilieto kaina, kurią gauna oro vežėjas, kad tarpininkas parengtų ar išduotų bilietą. Oro vežėjas numanomai pareiškė sutinkantis su tokiu veikimo būdu, kai leido savo bilietus pardavinėti tarpininkavimo įmonei tarpininkavimo platformoje. Nėra būtina, kad oro vežėjas žinotų, kokio dydžio komisinių mokesčių tarpininkavimo įmonė apskaičiavo konkrečiu atveju. Siekiant tinkamai suderinti interesus pakanka, kad oro vežėjui buvo žinoma, jog tarpininkavimo komisinis mokeskis apskritai taikomas (2021 m. gegužės 14 d. *Amtsgericht Eilenburg* (Eilenburgo apylinkės teismas) sprendimas byloje 2 C 706/20, *BeckRS*, 2021, 12201).
- 18 b) *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas, Vokietija), atsižvelgdamas į Teisingumo Teismo sprendimą, preziumavo, jog, siekiant užtikrinti kuo didesnę vartotojų apsaugą, sumokėtą komisinio mokesčio sumą iš esmės turi gražinti atitinkamas oro vežėjas. Vis dėlto tokiu atveju negali būti taip, kad būtų sąmoningai leidžiama oro vežėjui remtis nežinojimu, kai jis tyčia siekia išvengti to žinojimo apie konkrečių komisinių mokesčių taikymą (2021 m. liepos 13 d. *Amtsgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apylinkės teismas) sprendimas byloje 31 C 736/21 (96), paskelbtas *dejure.org*).
- 19 c) *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas, Vokietija) dėl oro bendrovės argumento, kad komisinis mokeskis buvo nustatytas jai nežinant, nurodė, jog akivaizdu, kad rinkoje komercinę veiklą vykdančių kelionių agentūra už savo paslaugas taiko komisinių mokesčių. Dėl kokių priežasčių oro bendrovei apie šią aplinkybę, kaip ji tvirtina, nebuvo žinoma, nėra aišku, pati bendrovė to taip pat tinkamai nepaaiškino. Tai, kad oro bendrovė galėjo iš anksto nežinoti apie konkrečiu atveju nustatyto tarpininkavimo mokesčio dydį, nėra reikšminga. Iš Teisingumo Teismo sprendimo nematyti, kad oro bendrovė turėtų žinoti tikslų mokesčio dydį, juo labiau kad tokiu atveju Teisingumo Teismo preziumuota principinė pareiga gražinti sumokėtą komisinio mokesčio sumą remiantis Keleivių teisių reglamento 8 straipsnio 1 dalimi veikiausiai netektų prasmės, o bendrovė šios pareigos galėtų išvengti imdamasi atitinkamų priemonių (2021 m. lapkričio 17 d. *Amtsgericht Köln* (Kelno apylinkės teismas) sprendimas byloje 117 C 128/21, *BeckRS*, 2021, 47798).
- 20 d) *Landgericht Landshut* (Landshuto apygardos teismas, Vokietija), remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu, laikėsi nuomonės, kad tokiu atveju, kai oro bendrovė neturi įtakos tam, ar keleivių pasirinkta kelionių agentūra taiko komisinių mokesčių ir, jei taip, kokio dydžio, bet „sąmoningai ir savanoriškai – be papildomo patvirtinimo – leidžia savo bilietus pardavinėti pasaulinėje rezervavimo sistemoje veikiančiai kelionių agentūrai, žinodama, kad kelionių agentūra juos galutiniams klientams parduoda savo pačios nustatytais kainomis“, žinojimas, kokio konkrečiai dydžio tarpininkavimo mokesčių kelionių agentūros taiko, nėra būtinas (2021 m. gruodžio 3 d. *Landgericht Landshut*

(Landshuto apygardos teismas) sprendimas byloje 14 O 2303/21, *BeckRS*, 2021, 55342).

- 21 e) *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) sprendime, kurį jis priėmė apeliacinėje instancijoje dėl pirmiau minėto *Landgericht Landshut* (Landshuto apygardos teismas) sprendimo, remdamasis Teisingumo Teismo sprendime *Harms* pateiktu vertinimu, priešingai, nusprendė, kad „lemiamą reikšmę turi oro vežėjo žinojimas apie konkretaus parduoto bilieto kainodarą“. *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas) manymu, priešingai, nei preziumavo *Landgericht Landshut* (Landshuto apygardos teismas), nepakanka to, kad oro vežėjas toleravo abstrakčią galimybę arba tikimybę, kad kelionių agentūra taiko jam nežinomo dydžio mokestį. Tik jei oro vežėjas žino, kad bilieto kainoje atsispindi jo sumokėtas komisinis mokestis ar jam žinant kelionių agentūros pasiimtas tarpininkavimo mokestis, yra tinkama, kad skrydžio atšaukimo atveju jis turi gražinti šias sumas kaip bilieto kainos dalį. Priešingu atveju yra tinkama, kad tarpininkavimo mokesčiai nebūtų priskiriami prie bilieto kainos, nes būtent keleivis, rezervuodamas bilietą, naudojami tarpininko paslaugomis, taigi tarpininkavimo mokesčių taikymas iš esmės priskirtinas šiam sutartiniam santykiui (2022 m. liepos 20 d. *Oberlandesgericht München* (Miuncheno aukštesnysis apygardos teismas) sprendimas byloje 20 U 8835/21e, *BeckRS*, 2022, 17623).
- 22 Šiuo atveju žemesnių instancijų teismai Teisingumo Teismo sprendimą aiškino taip pat skirtingai. Pirmosios instancijos teismas laikėsi pozicijos, jog nėra būtina, kad oro vežėjas žinotų konkretaus komisinio mokesčio dydį, apeliacinio teismo nuomonė buvo priešinga.
- 23 Teismo kolegijos manymu, reikalingas Teisingumo Teismo išaiškinimas, siekiant užtikrinti, kad ateityje Sprendimą *Harms* valstybių narių teismai aiškintų vienodai. Teismo kolegija linkusi manyti, kad oro vežėjas negali remtis argumentu, jog nežinojo konkretaus komisinio mokesčio dydžio, jei tas mokestis nebuvo neįprastai didelis, o tai įrodyti turėtų oro vežėjas. Tai, kad oro vežėjas turi preziumuoti, jog komercinę veiklą vykdančio bilietų tarpininkas, su kuriuo jis bendradarbiauja, įprastai dirba už tarpininkavimo komisinį mokestį, yra akivaizdu.

Oberster Gerichtshof
 Viena, 2023 m. gruodžio 13 d.

<...>